

Ustrezna varnost in zdravje pri delu sta dobra za podjetja

25. 5. 2022

V težkih gospodarskih časih si je dobro zapomniti, da slaba varnost in zdravje pri delu pomenita strošek. Še več, študije primerov kažejo, da je dobro upravljanje varnosti in zdravja pri delu povezano z izboljšano uspešnostjo in dobičkonosnostjo.

Če se varnost in zdravje pri delu zanemarjata, so na slabšem vsi – od posameznih delavcev do nacionalnih zdravstvenih sistemov. Vendar to pomeni, da lahko boljše politike in prakse vsakomur prinašajo koristi.

Države s slabimi sistemi varnosti in zdravja pri delu črpajo iz dragocenih virov za obravnavanje poškodb in bolezni, ki bi se jim bilo mogoče izogniti. Močna nacionalna strategija ima številne koristi, kot so:

- izboljšana produktivnost zaradi manj odsotnosti zaradi bolezni;
- znižanje stroškov zdravstvenega varstva;
- ohranitev zaposlitve starejših delavcev;
- spodbujanje učinkovitejših delovnih metod in tehnologij;
- zmanjšanje števila ljudi, ki morajo skrajšati svoj delavnik, da bi skrbeli za družinskega člana.

Stroški poškodb, bolezni in smrti, povezanih z delom

Kakšni so gospodarski učinki dobrega oziroma slabega upravljanja varnosti in zdravja pri delu? Zelo pomembno je, da oblikovalci politike, raziskovalci in posredniki poznajo odgovor na to vprašanje, za to pa potrebujejo kakovostne podatke. Agencija EU-OSHA se je zato namenila obravnavati to potrebo v preglednem projektu v dveh fazah z naslovom „Stroški in koristi varnosti in zdravja pri delu“, katerega namen je oblikovati ekonomski stroškovni model za zagotovitev zanesljivih ocen stroškov.

Prva faza: obsežna študija za opredelitev in oceno razpoložljivih podatkov v vsaki državi članici, ki se lahko uporabijo za oblikovanje stroškovnega modela za izračunavanje stroškov.

Končni izdelek: [pregledno poročilo Ocena stroškov z delom povezanih nezgod in bolezni: analiza evropskih virov podatkov](#) (2017).

Faza 2a: priprava modela za oceno stroškov na podlagi razpoložljivih mednarodnih podatkov v sodelovanju z Mednarodno organizacijo dela, Mednarodnim odborom za zdravje pri delu ter ustanovami iz Finske in Singapurja.

Končni izdelek: [orodje za vizualizacijo podatkov, ki prikazuje ugotovitve na podlagi modela za oceno stroškov](#) (2017).

Z delom povezane poškodbe, bolezni in smrti povzročajo visoke ekonomske stroške posameznikom, delodajalcem, vladam in družbi. Negativni učinki slabega upravljanja varnosti in zdravja pri delu vključujejo drago predčasno upokojevanje, izgubo usposobljenega osebja, absentizem in prezentizem (kadar delavci kljub bolezni pridejo na delo, s čimer se poveča tveganje za napake) ter visoke zdravstvene stroške in zavarovalne premije. Po ocenah družbeni stroški z delom povezanih poškodb in bolezni pomenijo 3,9 % svetovnega BDP in 3,3 % BDP v EU (glejte [vizualizacijo podatkov](#)). Odstotek se med državami močno razlikuje,

zlasti med zahodnimi in nezahodnimi državami, kar je odvisno od mešanice panog, zakonodajnega okvira in spodbud za preventivo.

Faza 2b: oblikovanje naprednejšega ekonomskega stroškovnega modela na podlagi nacionalnih virov podatkov.

Končni izdelek:

- poročilo in povzetek z naslovom Vrednost varnosti in zdravja pri delu ter družbeni stroški z delom povezanih poškodb in bolezni (The value of occupational safety and health and the societal costs of work-related injuries and diseases) (2019)
- predstavitev Vrednost varnosti in zdravja pri delu – ocena družbenih stroškov z delom povezanih poškodb in bolezni (The value of OSH - Estimating the societal costs of work-related injuries and diseases) (2019)

Poškodbe, bolezni in smrti so povezane z različnimi vrstami stroškov. Najprej so tu neposredni stroški, kot so zdravstveni stroški. Povezane so tudi s stroški, ki izhajajo iz izgub produktivnosti in zmanjšane proizvodnje, ter stroški, povezani z vplivom na blaginjo človeka, tj. vplivom na življenje in zdravje ljudi, ki ga lahko kvantificiramo in vključimo v oceno bremena. Ti elementi so vključeni v vsak primer z delom povezane poškodbe ali bolezni, seštevke stroškov vseh primerov pa pomeni oceno skupnega bremena poškodb in bolezni pri delu. Ta način ocene stroškov, torej seštevanje različnih zgoraj navedenih stroškov, s čimer pridemo do ocene skupnih stroškov, se imenuje pristop od spodaj navzgor.

Lahko se uporabi tudi pristop od zgoraj navzdol: skupni stroški se ocenijo z izračunom celotnega bremena poškodb in bolezni, nato pa se oceni del te vsote, ki je posledica poklicnih dejavnikov. Posledično lahko ocenimo stroške, povezane z bremenom poklicnih poškodb in bolezni. Te stroške pogosto izražamo v obstoječih zdravstvenih merilih, kot so izgubljeni leta življenja zaradi bolezni, invalidnosti ali prezgodnje smrti (DALY).

V trenutnem projektu sta bila uporabljena oba pristopa:

- model od spodaj navzgor, v katerem so bili upoštevani neposredni stroški, posredni stroški in neopredmeteni stroški (učinki na kakovost življenja in zdravje);
- model od zgoraj navzdol, ki temelji na denarni vrednosti z delom povezanih izgubljenih let življenja zaradi bolezni, invalidnosti ali prezgodnje smrti.

Pri zbiranju podatkov za oba modela je bilo kot referenčno leto uporabljeno leto 2015, kar je omogočilo primerjavo med državami in med pristopoma.

Koristi za podjetja

Slaba varnost in zdravje pri delu pomenita strošek za podjetje, dobra varnost in zdravje pri delu pa se jim obrestujeta. Podjetja z višjimi standardi varnosti in zdravja so uspešnejša in stabilnejša.

Študije ocenjujejo, da se vsak evro, vložen v varnost in zdravje pri delu, povrne z 2,2 evra ter da je razmerje med stroški in koristmi izboljšanja varnosti in zdravja ugodno.

Gospodarske prednosti dobre varnosti in zdravja pri delu za velika in mala podjetja so precejšnje. Če navedemo samo nekaj primerov, z dobro varnostjo in zdravjem pri delu:

- se izboljša produktivnost delavcev;
- se zmanjša število odsotnosti z dela;
- se zmanjšajo plačila nadomestil;
- se izpolnjujejo zahteve izvajalcev iz javnega in zasebnega sektorja.

Z ukrepanjem bi lahko vašemu podjetju zagotovili precejšnje koristi. Več informacij o uvajanju izboljšav in obvladovanju tveganj je na voljo [tukaj](#).

Gospodarske spodbude

Po vsej Evropi se uvajajo programi za finančno nagrajevanje organizacij, ki zagotavljajo varna in zdrava delovna mesta. Ti vključujejo naslednje:

- nižje zavarovalne premije;
- davčne olajšave;
- državne subvencije in dotacije.

En primer je nemški mesarski sektor. Sodelujoča podjetja so bila upravičena do znižanih premij, če so spodbujala varnost, na primer z nakupom varnih nožev ali usposabljanjem vznikov o varnosti.

Rezultati programa so bili:

- 1 000 nezgod manj na leto v sektorju v Nemčiji;
- znižanje stroškov, ocenjeno na 40 milijonov evrov v šestih letih;
- prihranek v višini 4,81 evra za vsak vloženi evro.

Zavarovalnicam lahko ponujanje takih programov pomaga zmanjšati število terjatev, omiliti njihovo resnost in znižati stroške zanje.

Več informacij o gospodarskih spodbudah in njihovem uvajanju:

- [Kako ustvariti gospodarske spodbude na področju varnosti in zdravja pri delu: praktični vodnik](#)
- [Gospodarske spodbude za izboljšanje varnosti in zdravja pri delu: pregled z evropskega vidika](#)
- [OSHwiki: gospodarske spodbude](#)

Reference:

[Ustrezna varnost in zdravje pri delu sta dobra za podjetja - e-VZD](#)